

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST”:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Voor de noodlijdenden in de Kolonie Curaçao. — Ned.-Ind. nader tot Groningen gebracht. — Klein-Notarisexamen. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Surinam. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oosten West-Ind. Litteratuur-overzicht. — Leestafels. — Ingezonden. — Mededeelingen.

V. Uitgaande van het „Leger des Heils”:
12. Javaansche afdeeling van het Londensche congres (toegang tegen kleine bijdrage). Onderwerp: „De Zending”, met aanschouwelijke voorstellingen van het Jav. desaleven en de officierenarbeid aldaar.
VI. Uitgaande van de „Maatschappij tot Nut van het Algemeen”:
Geen.
Groningen. G. S.

ringgebergte naar de vlakke bandjirden, konden door de rivier niet afgevoerd worden, te meer waar meer stroomafwaarts ook de Tjisangkoel veel water aan de Tjitaroem opdrong en aldus de rivier opstuwde.
Het gevolg is geweest, dat thans eenige duizenden bouws sawah onder water staan, ten Zuiden van de Tjitaroem tot aan den grooten weg naar Tjiparaj, en Noorden der rivier tot ver in de vlakke.
Ook de groote weg van Bandoeng naar Bandjaran stond onder water.

Voor de noodlijdenden in de Kolonie Curaçao.

ONTVANGEN GELDEN:

Reeds verantwoord (K. W. 15 April j.l. No. 16)	f 7391.72½
Van het Bestuur der Afdeeling Nijmegen	„ 104.75
Van W. G. B. te Buitenzorg	„ 10.—
Van eenige broeders en zusters van het gesticht „Meerenberg”	„ 16.—
Totaal	f 7522.47½

Klein-notarisexamen.

De bij het Koninklijk besluit van 12 Februari 1913 No. 130 (Staatsblad No. 54) ingestelde commissie voor het afnemen hier te lande van het zoogenaamd klein-notarisexamen, bedoeld in de artt. 16g en 16n van het Reglement op het Notarisambt in Nederlandsch-Indië, maakt, ingevolge art. II van genoemd besluit, bekend, dat in de maand Juni aanstaande, op nader te bepalen dagen, aan de met verlof hier te lande vertoevende ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur in Nederlandsch-Indië gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van bovenbedoeld examen, waarvoor een bedrag van f.30 (dertig gulden) verschuldigd zal zijn.

Zij die tot dit examen wenschen te worden toegelaten, moeten zich vóór 16 Mei a n s t a a n d e, met opgaaf van hun adres, schriftelijk aanmelden bij den secretaris der commissie (mr. A. H. Walkate, O.-I. rechterlijk ambtenaar met verlof, gedetacheerd bij het Departement van Koloniën), onder overlegging van eene quitantie van storting bij een der Rijksbetaalmeesters.

's-Gravenhage, 1 Mei 1915.

Namens de Commissie,
De Voorzitter,
Mr. J. J. HAGEN.

Uit de O. I. Mail.

Zwaar weder.

In de tweede helft der maand Maart j.l. hebben verschillende streken op Java van zwaar weder te lijden gehad. Op 18 Maart had een ernstige overstroming plaats van de Kali Woro in het district Kragan der afdeeling Rembang.

Een 100-tal huizen is ingestort. Dertig personen in de desa's Woro en Soembertawang zijn gedood door verdrinking of bij de instorting der huizen.

Een groot deel van den padi-aanplant is vernield. In de afdeeling Sloekoe, twintig paal van Rembang, brak dienzelfden dag een hevige wolkbreuk los.

De desawegen waren in korten tijd herschapen in snel stroomende kali's.

25 menschen kwamen om. Verscheidene inlanders worden nog vermist.

Veel koeien en karbouwen zijn verdronken. De groote weg naar Toeban is bezaaid met omgevallen boomen.

De passage is gestremd. Meer dan honderd huizen werden verwoest. Honderden koeien en karbouwen verdronken.

Ter zelfder tijd was er een hevige bandjir bij Demak. Op den weg stond meer dan vier decimeters water. Bij Tjepoe vond een aardschuiving plaats op de baan der N. I. S.

Ook in het oostelijk deel van de Bandoengsche hoogvlakte heeft een geweldige overstroming (als gevolg van zware regens) het land geteisterd. De groote watermassa's, die van het geheele Oostelijk

Blijkens van den resident van Djokjakarta ontvangen bericht heeft in de onderdistricten Ngidjon, Minggir en Sejanan van het regentschap Sieman der afdeeling Mataram, een orkaan gepaard met een hevigen slagregen, gewoed, waardoor in 12 desa's van het onderdistrict Minggir, in 18 desa's van het onderdistrict Ngidjon, zoomede in 1 desa van het onderdistrict Sejanan in totaal 250 groote en kleinere inlandsche woningen en bijgebouwtjes, toebehoorend aan 175 personen, instortten en ongeveer 150 boomen werden ontworteld of gebroken. De door de bevolking geleden schade wordt op f5000 geschat.

Van de onderneming Keben-Agoeng werden 36 tabakloodsen vernield, 12 loodsen stortten gedeeltelijk in en 63 kamers van andere loodsen werden min of meer beschadigd, waardoor aan die onderneming naar raming een schade van f100.000 werd toegebracht.

Persoonlijke ongelukken kwamen niet voor. Maatregelen zijn genomen voor een spoedigen opbouw van de woningen der bevolking.

Blijkens van den resident van Semarang ontvangen bericht, heeft op 4 dezer in de onderdistricten Batangen en Djaken (districten Djoewana en Djakenan van de afdeeling Pati), een zware storm gewoed, waardoor 103 woningen tegen den grond werden geworpen, terwijl van 101 huizen het dak werd vernield. De schade wordt op f3500 geschat.

Het meest heeft de desa Asemoedjil te lijden gehad, alwaar door het omwaaien van 54 en het beschadigen van 29 woningen een schade van f2479 wordt geleden.

Verliezen aan menschenlevens vielen niet te betreuren; slechts 2 kinderen bekwamen letsel. Geen vee ging verloren.

Pest in Solo.

Te Solo zijn verscheidene pestgevallen geconstateerd. Reeds zijn eenige Europeanen aan die ziekte overleden.

Thans heeft longpest zich vertoond ten huize der familie Noltens.

In den avond van 20 Maart is de heer De Vletter aan pest overleden.

De Nw. Md. Java vernam het volgende:

Het schijnt, dat de pest reeds eenigen tijd in stilte geheerscht heeft. Vermoedelijk is de ziekte ontstaan door het opruimen van verwaarloosd en vuil terrein der S. S., dicht bij het station, op welk terrein veel ratten waren, die na de opruiming in de omliggende huizen vluchtten.

Reeds stierf nagenoeg het geheele gezin van den heer Smits, w. o. hij zelf en een paar kinderen.

Ook wordt vermoed, dat reeds verscheidene inlanders aan de ziekte zijn gestorven, hoewel de doodsoorzaak thans niet meer vast te stellen is.

Eenige medici, w. o. dr. De Raadt, zijn overgekomen voor de regeling van het bestrijdingswerk.

Ook de dierproef heeft positieve resultaten opgeleverd zoodat alle twijfel is uitgesloten.

De off. v. gez. dr. Van Haeften, is voortdurend op de been en bezoekt de verdachte gevallen, waarvan hem door den assistent-resident mededeeling is gedaan.

De afdeeling Solo, met uitzondering van de onderafdeeling Wonogiri, is wegens pest besmet verklaard.

Naar De Java bode vernam, is door den gouverneur-generaal ook de residentie Soerakarta ten aanzien van de

Hofl. van H. M. de Koningin.

O. C. L. VOSVELD,

Opticiën - Instrumentmaker.

Korte Poten 42 - Tel. 3957 - Den Haag.

Hofl. van H. M. de Kon.-Moeder

bestrijding der pest onder rechtstreeksch toezicht gesteld van Dr. van Gorkum.

De heer Lovink op dienstreis.

We lezen in de Sum. Post van 18 Maart jl.:

De heer H. J. Lovink, directeur van het departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, vergezeld van den heer Hoekman, administrateur der afdeling algemeene zaken van het departement, chef van den Veeartsenijkundigen dienst is te Medan gearriveerd.

De dienstreis van den heer Lovink heeft eigenlijk in hoofdzak de Westkust en Atjeh gegolden. Aangezien echter in Atjeh ook Langsar moest worden bezocht, lag 't voor de hand, op de terugreis naar Batavia, Deli aan te doen. De heer Lovink komt zich overtuigen van de opkomst onzer nieuwe Europeesche cultures en zal voorts conferenties houden met het Planters-comité en het bestuur der A. V. R. O. S. Wat de A. V. R. O. S. betreft tevens ter nadere bespreking van de oprichting van het centrale rubberproefstation te Batavia.

In 't bijzonder echter zal de heer Lovink zijn aandacht geven aan den Indischen landbouw, teneinde zich een oordeel te vormen over de middelen, waarmede deze wellicht zal kunnen worden bevorderd, mede wegens de wenschelijkheid, ons gewest, voor wat betreft de rijstvoorziening, onafhankelijk te maken van de invoer van buiten.

Daarbij komt natuurlijk de vraag te berde, welk deel der Oostkust zich 't best voor Inlandschen rijstbouw leent en op welke wijze deze tot stand zou zijn te brengen; voorts langs welke weg het departement van landbouw leiding zal kunnen geven aan Indische cultures, bijvoorbeeld door de zending van een landbouwleeraar, die als ambulante voorlichter de bevolking wegwijst maakt.

Den 24sten dezer verlaat de heer Lovink Medan om naar Batavia terug te keeren. Op het program staat intusschen ook nog een bezoek aan Bagan Api-Api, ter bestudeering van de oorzaken van het langzame verval van het visscherijbedrijf aldaar. De visscherij van Bagan Api-Api, hoewel nog steeds de grootste van Nederlandsch-Indië, is geleidelijk achteruitgaande door nog onbekende oorzaken. Men zegt, dat de duurte van het zout hier op Sumatra schade doet aan dit bedrijf, en daarin zou dan misschien op de een of andere wijze door de regeering kunnen worden voorzien.

't Is echter ook mogelijk, dat de achteruitgang het gevolg is van natuurlijke oorzaken, waartegen niets valt te doen.

De heer Penning zal hier gegevens verzamelen betreffende eene wenschelijke bevordering van de veefokkerij, opdat de Oostkust ook inzake den veestapel eenmaal onafhankelijk worde van invoer van vee uit den vreemde.

Een belangrijke verbindingsweg.

Ondanks de minder gunstige tijdsomstandigheden wordt met den aanleg van groote, kostbare wegen op Sumatra voortgegaan, zij het dan ook dat niet zoo snel gewerkt wordt als in normale omstandigheden het geval zou zijn. Zoo schrijft De Java bode van 22 Maart jl., en vervolgt:

Dezer dagen is de beslissing genomen om een belangrijke verbindingsweg tot stand te brengen, welke het veelbelovende landschap Koerintji uit zijn isolement zal opheffen.

Besloten is nl. eene verbinding te maken tusschen de afdelingshoofdplaats Bangko in de residentie Djambi en de hoofdplaats Soengai Penoeh der afdeling Koerintji naar Tapan en verder naar Indrapoera en Pasir Ganting, beide aan zee gelegen in de Padangsche Benedenlanden.

De afvoer van producten uit Koerintji naar Djambi zal door den nieuwen weg zeer bevorderd worden. Vooral zal dit het geval zijn met een afvoer van rijst, daar in Djambi behoefte bestaat aan rijstimport.

Er is zelfs sprake geweest van den aanleg van een spoorlijn, een zijlijn van de stamlijn voor Sumatra van het Zuiden naar het Noorden over Bangko naar Koerintji. De verbinding van de hoogvlakte van Koerintji met de westkust bestaat thans uit een paardenpad op het sterk geaccidenteerd terrein.

Belangrijke hoeveelheden koffie en tabak worden langs dat pad van uit Koerintji afgevoerd.

Het verder vervoer naar Padang geschiedt met zeilvaartuigen.

Een uitstekende verbinding van Koerintji met de westkust zal door den nieuwen weg tot stand komen.

De geheele voorgenomen wegeaanleg zal eenige millioenen kosten.

Machtiging is reeds verleend om een tweetal gedeelten van deze belangrijke verbinding aan te leggen, nl. het gedeelte van Moeara Sako naar Tapan, waarvan de kosten naar schatting zullen bedragen f 280.000, en verder het gedeelte van Moeara Sako naar Soengai Penoeh, waarvoor een bedrag van f 1.315.000 is toegestaan, terwijl verder nog een groot gebruik zal worden gemaakt van de diensten van heerendienstplichtigen.

De effectenbeurs heropend.

Op grond van een besluit van het bestuur der Handelsvereniging, d.d. 19 Maart jl., zou op Maandag 12 April de effectenbeurs te Batavia worden heropend, echter uitsluitend voor: Staatsleeningen, Gemeenteleeningen, Gewestelijke leeningen en alle obligaties en pandbrieven, die bij onze effectenbeurs officieel ingeschreven zijn.

Tot basis dient de aandelenlijst van 1 Maart 1915, waarbij te voegen: 6 pct. obl. Deli-Spoorweg-Mij., emissie 1915.

Obligaties, niet voorkomende op de aandelenlijst van

1 Maart 1915, omdat daarin gedurende méér dan een jaar transacties niet werden gedaan, worden op grond van de bepalingen van het reglement, in de aandelenlijst weer opgenomen, zoodra weer een transactie plaats heeft.

De wederopname van den call geschiedt dus in een vorm, alsof geen stilstand had plaats gehad.

Een ongezonde toestand.

De Redactie der Java bode bereikte een klacht over het gebrek aan plaatsruimte op de Inlandsche scholen ter Sumatra's Westkust, waardoor tal van kinderen moeten worden afgewezen. De toestanden zijn nu geheel anders dan eenige jaren geleden. Vroeger kwam het nog al eens voor, dat de ouders hun kinderen ergens in huis verborgen en dan beweerden, dat de kinderen op reis waren, ja sommigen gingen zoover, dat zij eenvoudig ontkenden kinderen te hebben, omdat zij ze niet naar school wilden zenden.....

Die tijden zijn nu voor goed voorbij. Men is nu door drongen van het besef, dat onderwijs een onmisbare voorwaarde is om in de wereld vooruit te komen. Is het dan niet hard, dat de ouders nu moeten ervaren, dat er geen plaats is voor hun kinderen? Het ergste is, dat — volgens de klagers — wanneer het plaatsgebrek wat langer aanhoudt, de afgewezen kinderen, die al een weinig ouder zijn, den leeftijd bereiken, waarop zij niet meer mogen worden aangenomen en dus voor goed van alle onderwijs verstoken moeten blijven.

Depok.

De Locomotief ontleent aan een particulier schrijven het volgende over deze bekende Christengemeente:

Onze vroegere hulpprediker de heer Geisler, is overgeplaatst, beter gezegd heeft geruild met een andere, die op Koepang zijn standplaats had.

Het eigenaardige van het geval is, dat zijn plaatsvervanger, naar ik verneem, door ziekte, verhinderd is geworden zijn reis hier naar toe te aanvaarden, zoodat we reeds geruimen tijd zonder hulpprediker zitten. Daar er geen huwelijken zonder zijn toestemming plaats kunnen hebben, moeten de trouwlustige paartjes hun plannen voor onbepaalde tijd opschorten. En de ooievaar is een mal beest!

Er doen zich meer zonderlinge gevallen voor, daar hij hier feitelijk ambtenaar van den burgerlijken stand is. Zoo kunnen geen sterfgevallen aangegeven worden en evenzo gaat het met de geboorten; er wacht dus onzen nieuwen dominé een massa werk!

„Fortwien" en waar die goed voor is.

In de Preangerbode lezen wij:

Op de laatste toko-ventutie bij Wijs kocht een Inlandsche krani 6 flesschen portwijn voor f 7.50. Ik vroeg den drankbegeerigen jongeling of hij ging trouwen.

Glunder vertelde hij reeds getrouwd te zijn (zijn er wel ongetrouwde Inlandsche jongelingen?), doch dat de fortwien voor obat moest dienen. Hij gevoelde zich den laatsten tijd niet erg lekker (zijn oogen lagen wat diep, dat is waar), en nu wilde hij weer sterk worden door „fortwien" te drinken.

Als de Inlanders zulke begrippen over de werking van alcohol hebben, zal de bestrijding met bijna onoverkomelijke bezwaren te kampen hebben. Een taak voor de Inlandsche kranten dus. Zoo besluit het blad.

PERSONALIA.

Pastoor Verbraak.

De Java bode schrijft:

Zou er wel één man in Indië méér bekend zijn bij katholiek en protestant, als pastoor Verbraak?

Hoevelen van hen, die in Atjeh meestreden, zouden hem kunnen vergeten? Hij, die meetrok waarheen de manschappen gingen. Die de wonden heelde, leed trachtte te verzachten en godsdienst bracht aan hen, die dien troost zoo zeer behoefden.

Pastoor Verbraak heeft zich zeer vele vrienden en bewonderaars gemaakt in Atjeh.

Vrienden, die hem nooit vergeten zullen.

Gaf men van gevoelens van hoogachting blijk, toen pastoor Verbraak zijn zeventigsten verjaardag voerde — den dag van heden, de tachtigste jaardag van den pastoor, zal ongetwijfeld niet ongemerkt voorbijgaan.

Na een zeer werkzaam leven woont pastoor Verbraak thans te Magelang.

In het Weekblad voor Indië van 20 Maart heeft de heer van Geuns aan pastoor Verbraak een mooi artikel gewijd.

Onze assistent-resident.

In De Java bode van 22 Maart jl. lezen wij:

Naar wij met stelligheid kunnen mededeelen, komt de heer C. Canne, ons hoofd van plaatselijk bestuur, als nummer één voor op de naar Buitenzorg verzonden voordracht betreffende de Djokja'sche residents-vacature.

Voorts kunnen we mededeelen, dat de Raad van Indië deze voordracht ongewijzigd heeft doorgezonden, zoodat met zekerheid deze benoeming eerstdaags mag worden verwacht.

Met pensioen.

Naar hetzelfde blad vernam, heeft de voor de inspectie van den waterstaatsdienst in Noord-Sumatra geplaatste hoofd-ingenieur R. van den Broek d'O'Brien, met ingang van 2 Mei ontslag uit 's lands dienst verzocht.

Een prognostic.

Als aanstaand Chef der Exploitatie der Oosterlijnen, in

De Haagsche Commissiebank

37-39 Prins Hendrikstraat - - - 's-Gravenhage.

Effecten - Coupons - Beleening

Prolongatie - Deposito - Cheques

Safe-Inrichting.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAT 11
SPECIALITEIT IN
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
STEMPELINRICHTING

Middelbare School v. Handel en Administratie.

LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H. B. S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse. De school wordt ook door Meisjes bezocht. Prospectus en inlichtingen bij den Directeur
F. TIJMSTRA.

TIMMERS & FOEKENS

IN

EFFECTEN en ASSURANTIËN

Laan van Meerdervoort N°. 237

TEL. HAAG 8017.

Informatie-Bureau voor Indische Fondsen.

„INSTITUUT DE REGT”.

Internaat: HAAGWEG 17. RIJSWIJK (Z.-H.) Telefoon 166. Externaat ORANJELAAN 26.

De geheele school, gebouwd in 1909, is ingericht volgens de moderne eischen der hygiëne met centrale verwarming.

De zeer gunstige resultaten der examens leggen getuigenis af van het degelijk onderwijs.

Het onderwijs omvat: Lagere school, H.B.S. met 5-jarigen cursus en Handelsonderwijs.

Uitvoerig prospectus wordt op aanvraag gaarne toegezonden.

Kledingmagazijnen P. VAN DEN BRUL

AMSTERDAM
Nieuwendijk 184.

DEN HAAG
Veenestraat 15.

HOORN
Grootte Noord 9.

LEEWARDEN
Nieuwe Stad 94.

GRONINGEN
Heerenstraat 24
en 59.

ONZE GEMAAKTE

HEEREN-, JONGEHEEREN-
en KINDERKLEEDING

is BEKEND SOLIDE en munt
uit door Eleganten Pasvorm
en KEURIGE AFWERKING

Kleedermakerij van den eersten rang

de plaats van den heer A. W. E. Weijermans, die binnenkort het directeurschap der Haagse Tramways Maatschappij zal aanvaarden, wordt genoemd de hoofd-ambtenaar ter beschikking buiten dienst der S. S., de ingenieur K. o. c. h.

Bij de S. S.

De heer A. W. Jacometti, chef van de afdeling aanleg bij de S. S., is van Batavia overgeplaatst naar Poerwokerto.

Handelsmutaties.

De heer Th. C. Sandroock is met ingang van 1 April 1915 benoemd tot agent der Escompto-Maatschappij te Soerabaja, ter vervanging van den heer O. de Bordes, die met buitenlandsch verlof vertrekt.

Met ingang van denzelfden datum is de heer Th. A. Klaasen benoemd tot procuratiehouder bij het hoofdkantoor te Batavia.

Op transport.

De zoon van den regent van Pekalongan, Raden Wiria Nagara, wiens gevangenneming we in 't nummer van Donderdag meldden, werd 22 Maart jl. op transport gesteld, om via Soerabaja naar het oord zijner ballingschap, Amboin, te worden overgebracht.

Suriname.

In zijn antwoord op het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer betreffende de Surinaamsche begroting voor 1915 deelde de Minister van Koloniën mede, dat blijkens het oordeel van Dr. A. H. Berkhout, de possentri (Hura crepitans) slechts een minderwaardige vezel levert en dat dus aan de oprichting van een gouvernementspapierfabriek niet kon gedacht worden.

Wij veroorloofden ons toen de opmerking, dat de meening van Dr. Berkhout niet gedeeld werd door buitenlandse deskundigen. In „De West” van 19 Maart vinden wij nu een artikel, getiteld „Een onvoorzichtig woord?”, waarin het blad, onder aanhaling van de meening van Engelsche en Amerikaansche experts, opkomt tegen de mededeeling van den Minister.

„Het is noodzakelijk — aldus besluit het blad — dat hier zoo spoedig mogelijk een opheldering komt. De heer Nassy heeft zich sedert jaren ontzaglijke offers aan tijd en geld getroost, om deze zaak tot stand te brengen. Voor de kolonie zou deze nieuwe industrie begrijpelijkerwijze groote voordeelen van allerlei aard meebrengen. Het afkondigen van het doodvonnis over zulk een zaak, vooral in het stadium waarin zij thans verkeert, zou met recht een onverantwoordelijke daad mogen heeten, tenzij men de absolute zekerheid heeft, dat zulk een onderneming bij voorbaat mislukt is te achten.

Wij hopen, dat het koloniaal bestuur het daarheen zal kunnen leiden, dat bij de a.s. behandeling der begroting nader licht in deze materie wordt ontstoken.”

* * *

„De West” van 30 Maart ontving de volgende berichten omtrent den toestand in de L. a. w. a., loopende tot 15 Maart: „De toestand op het plaser van de Compagnie des mines d'or is rustig. Toch zijn er omstandigheden, die ten aanzien van de toekomst tot eenige voorzichtigheid manen.

Onlangs heeft luitenant Nieuwland een bezoek gebracht aan Soemanjere, waar in 1912/1913 een post van militairen (dienstdoende politie) gevestigd was. De indruk van den heer Nieuwland was, dat dit punt minder gunstig gelegen is voor een bewakingspost. In de rivier, vlak voor dien post, ligt een eiland, dat het controleeren van voorbijvarende booten bemoeilijkt.

Het geraamte van het gebouw op Soemanjere is nog aanwezig, doch het muskietengas en neponsetpapier was overal afgescheurd. De planken van de bevoering der bovenverdieping zijn zoowat alle weggedragen. Ook de benedenvloer is grootendeels opengebroken. Dit is vermoedelijk alles het werk van stroopers geweest.

Luitenant Nieuwland en de manschappen, die hem vergezelden, brachten den nacht door in het decadente gebouw.

Op de terugreis naar de landing van de Cie des mines d'or den volgenden dag, werd ter hoogte van de Ninkreek een paadje opgemerkt aan den Hollandschen oever. Men besloot eens na te gaan of dit wellicht een strooperspad was. Het slingerde zich omhoog langs een heuvelhelling. Op den top gekomen, trof de expeditie acht graven aan, waarvan een bedekt met een krans, de andere met kruisen. Het waren graven van „Fransche vrienden”, maar blijkbaar niet van den laatsten tijd.

Verder varende, had men een ontmoeting met maraudeurs ter hoogte van Maripa Soela. Het scheen dat het gezelschap op weg was om feest te vieren. De eerste corjaal, die men ontmoette, was bezet door vrouwen. De dames parelden zelve de boot voort. Daarna volgde een corjaal, waarin in het midden een verhooging was gemaakt, met een roode vlag daarin geplaat. Dit vaartuig werd door twee mannen gepareld. De derde corjaal bevatte het muzikale gedeelte. Een der inzittenden speelde lustig de harmonica, en de gansche bende zong er op los. Toen het gezelschap den luitenant en zijn manschappen ontmoette, kwamen de gebruikelijke scheldwoorden los. De uitdrukkingen en gebaren, die daarbij gebezigd werden, kunnen hier moeilijk herhaald worden. Een der maraudeurs riep den soldaten toe: jullie denken dat wij bang zijn, maar dat zou je maar denken, over een paar dagen

komen wij weer werken. Een ander riep: de soldaten van de Koningin zijn beesten!

Ten slotte kwam één man met zijn corjaal de militairen begroeten. Hij werd natuurlijk zeer beleefd ontvangen door den luitenant, die hem toevoegde: laag, vuil individu, wil jij je wel uit de voeten maken!

Dit zeggende, bracht de luitenant zijn geweer omhoog, waarop de strooper als versteend stond en geen woord meer zeide. De stroopers schenen in de meening te verkeeren, dat zij op de rivier (de gemeenschappelijke grensrivier) onaantastbaar waren.

Terwijl dit tooneeltje zich afspeelde op de rivier, verzamelden zich maraudeurs aan den Franschen oever, die de militairen toeriepen: kom hier, kom hier, als ge durft. Natuurlijk werd aan die uitnodiging geen gehoor gegeven.

Luitenant Nieuwland heeft in vier dagen tijds een inspectiereis gemaakt langs de geheele grenslijn van het plaser, doch niets ontdekt.

Volgens gerucht, zal hij weldra terugkeeren naar de stad, met achterlating van een sergeant, twee korporaals en een deel der manschappen.”

* * *

„De West” van 23 Maart schrijft:

„Eenigen tijd geleden is aan den heer J. W. C. Suur vergunning verleend om op een terrein aan de Boven Saramacca een onderzoek in te stellen naar de aanwezigheid van petroleum.

Kort daarna werden te Paramaribo eenige blikken ruwe grondstof, naar men beweerde gevonden petroleum, aangevoerd, welke vloeistof naar Europa is verscheept.

Het Gouvernement's Advertentieblad van heden meldt, dat weder twee vergunningen tot onderzoek naar petroleum zijn verleend en wel:

aan A. A. J. Moelaart en W. G. Bom, ieder op een terrein groot 20000 H.A. gelegen ten westen van de Saramacca.

De vergunning wordt verleend tot het doen van onderzoek naar de aanwezigheid van delfstoffen, waaronder begrepen ruwe petroleum, aardoliën en bitumineuze stoffen.”

* * *

Immigratie stagnatie. Blijkens ontvangen telegrafisch bericht kunnen onder de tegenwoordige omstandigheden geen schepen beschikbaar worden gesteld tot vervoer van immigranten uit Nederlandsch-Indië.

Aan hen, die immigranten uit Nederl. Indië voor het verschepingsseizoen 1915—1916 hebben aangevraagd, wordt hierbij bekend gemaakt, dat hoogstwaarschijnlijk in dit jaar geen gevolg zal kunnen worden gegeven aan hunne aanvragen. (G. A. B.)

* * *

Na in den loop van 1911 gestaakt te zijn geweest, is het orgaan van het Surinaamsch Onderwijzers-Genootschap „Het Onderwijs” op 10 Maart weder verschenen. Van de eerste twee nummers hebben wij kennis kunnen nemen en deze zijn voortreffelijk van vorm en inhoud. De redactie is dan ook in uitstekende handen en wij verwachten, dat het niet aan degelijke medewerking zal ontbreken. Ook de typographische verzorging is goed. Het blad zal iedere veertien dagen verschijnen en wel in de vereenvoudigde spelling.

* * *

Onze Surinaamsche lezers zullen met genoeg kennis nemen van de volgende beschouwing over de danskunst van hun landgenoot Lili Green, die wij uit de „N. R. Ct.” van 2 Mei knippen:

„Het is moeilijk onze waardeering voor de kunst van Lili Green vrij te houden van onze herinnering aan de openbaring van een nieuwe of hervonden danskunst, die Isadora Duncan ons bracht. Zij deed ons nieuwe rythmen voelen en ons die lang-gevoelde rythmen eindelijk ook plastisch zien. Het was als een om-scheppen van de muziek. Als wij dit niet zoo sterk in Lili Green's danskunst terugvinden, mogen wij niet vergeten, dat Isadora Duncan de eerste was, die van een bijna geheel tot zinloos ballet-gehuppel verworpen danskunst ons bevrijdde en daardoor den sterksten en meest blijvenden indruk maakte.

Ook Lili Green gaf ons veel, dat geheel persoonlijk was en daarbij geheel natuurlijk. Want dit is van een groote bekoring in Lili Green's danskunst, dat zij zoo volkomen natuurlijk is. Het bedachte, het geërrangeerde, waarvan haar kunst toen zij jaren geleden hier voor het eerst danste, niet geheel vrij was, is nu volkomen verdwenen. En ook daar, waar wij in de beweging niet de uitdrukking van een dieper doorvoelen van het rythme zien, blijft haar danskunst door de natuurlijkheid, den eenvoud, de ongedwongenheid, van een ongerepte bevalligheid.

Zoo was haar „Orientale” van César Cui, waarvan zij de zwoele muziek in die elastische, ingehouden bewegingen zoo prachtig doorvoelen liet, ook voortreffelijk door de nobele standen en het soepel en levendig lijnenspel, dat met heel het lichaam bereikt werd.

Een mazurka van Chopin gaf uitbundiger, maar altoos harmonisch bewegingspel te zien; het bekende Tambourin van Rameau was van een kinderlijke blijheid zooals Lili Green ons het danste. Zoo zouden wij het gansche programma, dat van Händel tot Gabriël Vierné en Claude Debussy ging, kunnen langs gaan. Wij zouden nog willen herinneren aan het bevallige en zoo fijn doorvoelde Waterlily, waaraan Lili Green met zoo weinig maar steeds sierlijke beweging zoo veel stemming wist te geven.

HEINEKEN'S
Glazenwasscherij
STOOM JALOUZIEËN- EN ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek van Geschilderde
: Gordijnen :
in meer dan 500 dessins
KLENUS Stofzuigmachine

Hof- en Rijksleveranciers
'S-GRAVENHAGE

Kettingstraat No. 6 - Telefoon 2478

Schill & Capadose

Hofstraat 17 .. .. 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.

SAFE-DEPOSIT.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.

DEPOSITO's, PROLONGATIES.

CHANGE.

ASSURANTIE. LEVENSVZERKERING.

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering op het leven
Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
in elken vorm.
Hoofdvertegenwoordigster voor Ned. Oost-Indië
Firma COSTER VAN VOORHOUT & Co.
te Soerabaja.

Lili Green kreeg veel bloemen en luid applaus. Hoe hartelijk klápten de opgetogen jonge kinderen, die wij in den schouwburg zagen. En is er kostelijker belooning denkbaar voor een kunstenaar, die al wil zij ook nog méér, toch in de allereerste plaats eêrlijk en natuurlijk in haar kunst wil zijn?"

Curaçao.

De „Amigoe di Curaçao" schrijft een reeks hoofdartikelen onder den titel: „Rondom de nieuwe begrooting."

In het blad van 27 Maart j.l. lezen wij o.m.: „De nieuwe begrooting staat onder oorlogs-druk. Zij wordt ter dege in elkander geperst om maar zoo min mogelijk uitgaven te hebben; elke niet strikt noodzakelijke uitgave zou trouwens toch in Nederland onverbiddelijk geschrapt worden.

Het was derhalve voorzichtig zich tot het uiterst noodzakelijke te beperken.

De Gouverneur zal echter wel toezien, dat wij door den oorlogsdruk niet zoozeer lijden, dat elke beweging ons onmogelijk is geworden, als de vrede eindelijk weer in 't land is; de normale loop der Koloniale Huishouding werd ook bij deze kort gehouden begrooting verzekerd.

Daarenboven stelt de Gouverneur nog een Nota van Wijzigingen, of een Suppletoire begrooting in uitzicht.

Hierdoor zal getracht worden ook de natuurlijke ontwikkeling der Kolonie niet tegen te houden; het geldt namelijk de buitengewone onkosten voor de havenverbreding en de verbetering van het visscherijbedrijf.

De redactie geeft in overweging de gelden, noodig voor de havenverbetering, niet reeds nu aan te vragen bij Nota van Wijziging, maar eerst later bij Suppletoire begrooting en vervolgt:

„Ook nog om een andere reden vragen wij dit.

Daar zal niemand op Curaçao zijn, die niet reeds lang zijn geduld heeft verloren met dat getob in onze haven.

Daar moet een eind aan komen!

Misschien kan Ingenieur van der Bregge er een eind aan maken, en een goed einde ook.

Des te beter! Het zou ons allen ten zeerste verheugen.

Deze mogelijkheid kunnen we beoordeelen, als de nieuwe Directeur een half jaartje aan 't werk is geweest.

Gaat het goed en vordert men flink, dan zal onze haven nieuwe eer geven aan de Hollandsche Waterbouwkundigen, hier in Zuid-Amerika zoo beroemd. De heer van der Bregge zal dan zijn naam gemaakt hebben.

Het is echter ook mogelijk, dat de omstandigheden, waaronder een Hollandsch Ingenieur hier moet werken, zoo ongunstig zijn, dat 'hem niet doenlijk is het werk naar behooren uit te voeren.

Al zou het dan theoretisch vast staan, dat onze havenverbetering zeer goed onder eigen beheer kan worden vol-eindigd, de praktijk zou op te veel moeilijkheden wijzen, die aan dat goed einde in den weg staan.

En dan zou het tijd worden voor goed van het eigen beheer af te zien en het werk te doen aanbesteden.

Als de Koloniale Raad reeds nu zou vasthouden aan dit, zijn oorspronkelijk idee, zou hij toch nul op het request krijgen. De Nederlandsche Regeering verlangt natuurlijk, dat eerst eens gehandeld zal worden volgens het advies van Prof. Kraus. Maar over een maand of vier hebben we zeer zeker recht van spreken.

Laat ons derhalve nog een maand of vier geduld hebben en elke beslissing over onze havenverbetering uitstellen tot dien tijd."

* * *

De „Curaçaosche Crt." van 26 Maart j.l. vermeldt:

„In den laatsten tijd zijn er bij den Kolonialen Raad ontwerp-verordeningen ingediend, handelende over maatregelen in verband met de mogelijkheid, dat hier een petroleumraffinerij zal worden opgericht. In aansluiting daarmee doet het bericht de ronde, dat een groote Nederlandsche petroleummaatschappij voornemens is gronden op Curaçao aan te kopen om een raffinerij met alles wat daaraan vast zit op te richten.

Ongetwijfeld zal ons eiland van het totstandkomen daarvan in de hoogste mate profiteeren.

Het is dan ook toe te juichen, dat blijkens de ingediende ontwerp-verordeningen het Koloniaal Bestuur alle mogelijke faciliteiten wil verleenen."

* * *

Met de „Prins Willem I", die in de laatste dagen van Maart j.l. commandant Appel, na diens doorgebrachten verloftijd, weer te Willemstad terugbracht, kwam ook de heer D. S. Huizinga, directeur van den Landbouw, naar Curaçao.

De „Amigoe" schrijft:

„In de tien dagen, dat ZEd. hier vertoefte, zijn door hem reeds zeer vele groote plantages bezocht om zich een juist denkbeeld te vormen van den grooten landbouw op Curaçao. Heel mooi zal dat beeld er wel niet uitzien, als het ten minste gelijkt op de werkelijkheid. Maar toch blijft ook bij ons de overtuiging, dat we 'hier, evenmin als waar ter wereld ook, niet zonder landbouw kunnen stellen. Als de meer systematisch gedreven landbouw ons maar helpt om gaandeweg de kans op maïssoogst te verbeteren, den voorraad voedergrassen voor het vee te vergrooten, en ons wat betere groenten bezorgt.

Met genoegen hebben wij van den heer Huizinga vernomen, dat Suriname gemakkelijk in staat zal zijn Curaçao te helpen met goed geprepareerd vlechtstroo."

Ook op Curaçao hebben mobilisatie-manoeuvres plaats. Zoo lezen wij in de bladen van begin April j.l.:

„Er heeft een aanval plaats gehad op ons eiland. De „vijand", n.l. een landingsdivisie van Hr. Ms. Heemskerck, zette voet aan wal op de plantage Asiento achter het Schottegat en groef zich daar zoo goed in, dat zij nauwelijks zichtbaar waren voor de aanrukkende „verdedigers", bestaande uit troepen van het garnizoen, en het weerbaarheidskorps. Het geheel bood een trouw beeld van de werkelijkheid, ook gescht ontbrak er niet, terwijl de troepen in volle oorlogsuitrusting te veld waren getrokken. Eenige dames-verpleegsters bevonde zich mede ter plaatse in een automobiel, bereid om desverreicht hulp te verleenen.

De resultaten van deze oefeningen zijn in alle opzichten bevredigend."

WAT DE INLANDER ZEGT.

Vervolg van Dokter Tjipto. „Tjip", alzo de „Goentoer Bergerak", heeft verklaard zich zeer te verwonderen, dat er zooveel notitie werd genomen van zijn „idioot" geschrijf. Met 10 à 12 regels schrift kan men toch geen opstand veroorzaken, zelfs geen deining in de logge volksmassa. Hij denkt uit die beslaglegging munt te kunnen slaan. Tenzij wettelijk is bepaald, dat de Regeering bevoegd is, naar willekeur iemands eigendom in beslag te nemen, bestaat er alleszins reden tot het eischen van schadevergoeding, meent hij. Zoals men tegen „Tjip" is opgetreden, heeft men ook gemeend, de anderen „delinquenten" den mond te kunnen snoeren.

Darnakoesoema heeft men kwalijk genomen, dat hij schreef: „er wordt dus onderscheid gemaakt, wat rechtvaardigheid betreft, tusschen een Javaan en een Engelschman." *) Bedenkt men nu, dat voor den grooten toon van een Engelschman f 50.000.— en voor het leven van een Javaanschen stoker, kostwinner voor een gezin, slechts f 5.— 's maands (vide het laatste nummer van „De Goentoer") is betaald, dan zou men zoo zeggen, dat er reden is tot klagen voor den Javaan. De N-Indische justitie is van een ander gevoelen. Zij vindt, dat het constateeren van de lage taxatie van het Javaansche leven en de hooge van den Engelschen grooten toon gelijk staat met het zaaien van „haat en tweedracht tusschen de verschillende lagen der bevolking." Niet de daad van het verschil maken in taxatie (en wat voor verschil) is strafbaar, doch het constateeren van deze schreeuwende onbillijkheid. Ons leekeverstand kan er gewoon niet bij. Nader vernamen wij, dat voor de zenuwen van een Nederlander, in disorder geraakt door het fluiten van de locomotief in Soerabaja, f 15000 is betaald. Goedkoop, maar duurder dan het leven van een Javaan sadja.

De strafzaken van Handojomo en Marco zullen wij maar stilzwijgend voorbij gaan, ofschoon wij voor ons die vervolging wel wat onnoozel vinden. Wij moeten wachten, totdat er meer teekening komt in den opzet der vervolgingen. Wij zijn het dan ook volkomen eens met „De Locomotief", waar dit blad zegt niet te gelooven, „dat het voor de overheid noodig is, al te veel speurzijn aan dit groepje te wijden. Het N-Indisch gezag moet een spektakel-artikeltje, ook in de Inlandsche pers, kunnen doorstaan, zonder jacht op Inlandsche journalisten." — Ja, dat moet het gezag kunnen, maar dat kan het niet. Het slechte geweten, dat het er op na houdt, plaagt het dermate, dat het spoken ziet op den klaarlichten dag. Ofschoon wij er ons over verwonderen, dat de heer Stokvis radicale maatregelen durft aanbevelen, waar hij in andere gevallen zeer weinig radicaal is gebleken te zijn (D.D. noemt Stokvis den heer Douwes Dekker; Tjip, Darna, Marco en Handojono acht hij die titelatuur niet waardig. Den heer „Stokvis" de verzekering, dat ook D.D. geen prijs stelt op diens titel, in elk geval niet uit S' mond, hetgeen altijd bedenkelijk is) en er nog al van houdt, een slag om den arm te nemen, moeten wij toch zijn betoog onderschrijven, waar hij de Regeering aanzet tot korte metten.

Associatie van Oost en West. De „Pembrita Betawie" geeft een beschrijving van de eerste steenlegging der gebouwen voor de kweekschool door de vereeniging „Associatie van Oosten West" opgericht. Vele genoodigden, dames en heeren, waren daarbij tegenwoordig. De heer Dr. Moresco, vergezeld van zijne echtgenoot, legde na een toespraak den eersten steen. Mede waren aanwezig Dr. Noordhoek Hegt, Ds. van Lingën, Mr. Creutzberg (secretaris van het departement van onderwijs) de controleur de Ruyter de Wildt en het raadslid P. A. de Nij's Bik. Vreemd vindt schrijver het, dat van alle raadsleden hij het eenige was, dat door zijne tegenwoordigheid van zijne belangstelling in deze zaak blijk gaf. De heer van Hinloopen Labberton, voorzitter van deze vereeniging, heette eerst de aanwezigen welkom en wees er op hoe de totstandkoming van dit gebouw een bewijs is van den drang tot associatie tusschen Ned.-Indië en Nederland. In Januari 1913 werd de Ver. opgericht. De leiders hebben sedert dien niet stil gezeten. In de eerste plaats moest een school worden gebouwd. Eerst werd een geschikte woning daarvoor ingehuurd. Nu kon tot den bouw van een eigen lokaliteit

* Dit sloeg op het geval, dat aan de weduwe van een Inlander, die bij het spoorwegongeluk te Antjol het leven verloor, een maandelijksch pensioen van f 5 werd toegekend, terwijl een Engelschman, die in Medan in een analogo geval lichamelijk letsel ondervond, een schadevergoeding van f 50.000 kreeg.

Conversation et leçons de français

par professeur diplômé, d'origine française, 30 ans de pratique dans les écoles de Liège. Ecrire sous l'initiale S. au bureau de ce journal.

A. KOGELS & ZN

PRINSESTRAAT 52-56. Den Haag Tel. 2825.

Nieuwe

„LINCOLN" modellen,

fantasie stof, suede en gekleurd glacé.

Wandelschoenen.

Vraagt onze volledige catalogus.

Wekelijksche verzending naar de Tropen.

M. P. MULLER,

Galileistraat 133 en 129

Valeriusstraat 13

Tel. H 6375

Tel. H 6370

MAGAZIJNEN VAN

Gas- en Electriche Ornamenten- BADEN EN GEYSERS.

DORDTSCHER BANK

'S-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14

behandelt alle Bankzaken.

G. ZUURING, Fred. Hendriklaan 121

AMEUBLEMENTEN IN ALLE STIJLEN EN PRIJZEN

— KLEEDJES, KUSSENS, THEEMUTSEN —
— POTTERIE UIT VERSCHILLENDE FABRIEKEN —
— KLEINE MEUBELN —

Behangerij - Stoffeerdij - Beddenmakerij - Reparatiën.

Stichtsche Hypotheekbank

Boothstraat 15 Utrecht.

5%

PANDBRIEVEN.

Verkrijgbaar:

te Utrecht ten kantore der BANK
te Amsterdam bij de Heeren H. OYENS & ZONEN
te Rotterdam bij de Heeren
KRAEMER VAN DER KOOY & Co.
te 's-Gravenhage bij de KORTENAERBANK.

MAISON MEIJER

Trompstraat 73, bij de Laan van Meerdervoort.

TELEFOON 4050. CUISINIER. TELEFOON 4050.

Levering van Dejeuners, Dinners en Soupers. Koude en Warme Schotels met bijlevering van Zilver, Servies (naar keuze), enz. enz.

Levert dagelijksche DINERS aan huis vanaf f 0.80.

worden overgegaan. Batavia, hoewel een centrum van intellectueel leven in Indië, heeft tot nu toe niet veel gepresteerd voor de Inlandsche maatschappij. De heer Labberton hoopte, dat door deze school eene verandering ten goede moge komen. De Inlanders te Batavia beginnen meer en meer te gevoelen, dat het noodig is de Nederlandsche taal aan te leeren. En de Regeering heeft getoond hen daartoe in de gelegenheid te willen stellen, o.a. zal er nu een tweede openbare Hollandsch-Inlandsche school worden gebouwd op een terrein in de Defensielaan van den Bosch naast het perceel van de Indonesische vereeniging en op hetzelfde terrein is onlangs ook een 7e openbare inlandsche school der 2e klas gekomen.

Hollandsch-Inlandsche scholen. De toeloop van leerlingen naar deze scholen wordt groter en groter. Deze naam is aan deze inrichtingen gegeven, schrijft de „Sinar Sumatra“, omdat er niet alleen het Hollandsch wordt onderwezen, maar ook zooveel mogelijk als voertaal wordt gebezigd. Vroeger heetten zij de Inlandsche scholen der 1e klas, die uitsluitend bestemd waren voor de kinderen van Inlandsche hoofden en van andere aanzienlijke of goede Inlanders. De Hollandsch-Inlandsche school te Medan werd in Januari 1913 geopend. De daarin aanwezige vier lokalen moesten in 1914 met nog een leerkamer vermeerderd worden. Nu moeten er nog twee kamers bijgebouwd worden om plaats te kunnen geven aan ± 800 leerlingen, waarop voor het vervolg gerekend wordt.

De N.-I. Artsenschool. De leerlingen dezer school kunnen kosteloos onderwijs, leermiddelen en schrijfbehoeften krijgen, maar moeten dan een dienstverband met het N.-I. gouvernement aangaan. Zij krijgen een maandelijksche toelage als tegemoetkoming in de kosten van voeding, kleding en huisvesting. Deze toelage verschilt naar gelang zij bij ouders of familieleden dan wel bij anderen inwonen, van f 15—f 17.50 dan wel f 20—f 40. Na afloop der studie en bij plaatsing in 's lands dienst als Inlandsch arts moeten zij zich verbinden voor zoo langen tijd als hunne studie geduurd heeft. De leerlingen, die uit eigen middelen studeeren en zelf de kosten van de boeken en andere schoolbehoeften dragen, betalen eenschoolgeld van f 10 per maand. Zij zijn, wanneer zij het eindexamen met succes hebben afgelegd, bevoegd om de genees-, heel- en verloskunde in N.-Indië uit te oefenen; doch tot officier van gezondheid of civiel geneesheer kunnen zij niet benoemd worden. Daartoe is een studie van anderhalf jaar in Nederland nog noodig, waarna zij den Nederlandschen artstitel en volle bevoegdheid voor Nederland en de koloniën verkrijgen. Voor de ouders is het zeker een uitkomst, dat zij hunne kinderen niet zoo vroeg naar Nederland behoeven te zenden. Het nieuwe gebouw wordt te Salemba opgericht, waaraan een internaat, een hospitaal en een laboratorium verbonden zijn. Men denkt over drie jaren met deze gebouwen gereed te komen. De Regeering heeft op spoed aangedrongen. Op 't oogenblik kan de S.t.o.v.i.a. 30 leerlingen opnemen; in het nieuwe gebouw zullen er 80 geplaatst kunnen worden. 't Is te hopen, dat dit aantal verkregen zal worden, want tot nu toe zijn nog niet veel Inlandsche artsen afgeleverd geworden en gingen er meer uit den dienst dan dat er nieuwe bij kwamen, zooals uit onderstaande cijfers blijkt kan:

Aantal geslaagden voor het eindexamen:	Aantal, dat ontslag nam uit 's lands dienst:
1906	9
1907	5
1908	10
1909	11
1910	12
1911	15
1912	11
1913	8

Waarom is dit toe te schrijven? Er is een onbillijkheid, die tot verbittering aanleiding heeft gegeven. Van ouds bestaat de bepaling, dat jongens van den leeftijd van 6—8 jaren kosteloos op de gouvernementsscholen (Europeesche) toegelaten kunnen worden, als zij het plan hebben om later voor dokter djawa te studeeren. De resident wijst die leerlingen aan voor de een of andere Europeesche school, 60 op Java, 20 op de Buitenbezittingen. Kinderen van assistent-wedons en van ambtenaren beneden dezen rang worden niet toegelaten, als zij later niet voor dokter djawa studeeren. De meeste ambtenaren zien het liever niet, dat hunne zoons dokter djawa worden; de betaling is gering en niet in evenredigheid met den langen duur en de kosten der studie. Zoo gaan die kinderen niet naar een gouvernementsschool en krijgen ander onderwijs. De onbillijkheid nu is, dat kinderen van djaksas en van boven dien rang wel op de Hollandsche scholen worden toegelaten. 't Is gelukkig, dat in 1913 te Soerabaja een nieuwe artsenschool voor alle landaarden werd opgericht, waardoor er meer dokters-djawa gevormd kunnen worden. In September 1913 begon de eerste klas van de voorbereidende afdeling den cursus met 30 leerlingen, waarvan 14 Europeanen (10 mannelijke en 4 vrouwelijke) 4 Chinezen en 12 Inlanders. Een twintigtal verbonden zich voor 's lands civielen dienst. („Pembrita Betawi“).

WAT DE CHINEES VERTELT.

Inlandsche Persdelicten. De redacteur van de „Pantjaran Warta“ wordt wegens belediging vervolgd. Hij heeft uit het „Nieuws“ een artikel overgenomen, waarin verhaald wordt van een zekeren Don Juan, Selam. Waarom

worden in den laatsten tijd zoo vele Inlandsche journalisten vervolgd, vraagt de „Perniagan“? Was 't niet de taak van de Inlandsche pers om de Regeering te steunen en 't haar niet lastig te maken, juist nu in dezen tijd, dat het overal zoo onrustig is? Alle journalisten hadden dit moeten begrijpen en zich in toom houden. Het is nu meer dan noodig, dat de Regeering zich houdt aan de bestaande bepalingen en waakt, dat deze stipt nageleefd worden. Wij mogen Haar wel dankbaar zijn, dat zij tot nu toe Nederland's neutraliteit heeft weten te handhaven en doen eerbiedigen, zoodat wij niet in de verschrikkingen van den oorlog gedompeld zijn. Wij zijn bewaard gebleven voor opstootjes, zooals onlangs te Singapore voorgevallen. De Inlandsche journalisten vinden 't niet aangenaam, dat zij vervolgd worden, roepen ach en wee, maar het is hun eigen schuld. Hun taal is scherp en giftig. Zij maken beledigende toesprekingen en zijn niet altijd de waarheid getrouw. Zij zijn zich niet bewust van de groote verantwoordelijkheid, die op hen rust en blijkbaar niet voor de taak berekend, om als bekwaame en betrouwbare leidslieden van hun volk op te treden. Zij worden gedreven door de zucht om als martelaar voor hunne landgenooten te poseeren. Het is o.i. alleszins gerechtvaardigd, dat de Regeering streng tegen de Inlandsche pers optreedt, daar zij gezuiverd moet worden, wil zij nuttig en heilzaam werkzaam zijn. Met en door de Sarikat Islam is de bevolking in haar eerste stadium van ontwikkeling gekomen, zoo was althans de verwachting. En wat heeft zij niet reeds veel onheil gesticht! De domme menigte is opgehitst geworden; voor de buitenstaanders heeft deze beweging in de toekomst geen vertrouwen geschonken. De toestand is te vergelijken bij een schip, dat zonder roer op de baren door de golven en de winden naar alle kanten heen en weer geslingerd wordt. Men weet niet, waar men heen wil. Als wij dit beweren, dan is het niet, dat wij gedreven worden door haat of jalousie, maar om een beeld van de werkelijkheid te geven. Met leedwezen moeten wij constateeren, dat de Inlandsche jeugd den verkeerden weg opgaat. In stede van zich toe te leggen op handel, landbouw en nijverheid, verkiest zij liever den tijd in ledigheid door te brengen. Het onderwijs heeft hen misschien knapper, maar niet beter gemaakt. Zij wanen zich reeds sterk en onafhankelijk, terwijl zij, ach, nog zooveel steun en leiding noodig hebben. Hun taal is onbeschoft en arrogant, hun houding onverschillig en pedant. Er is gemis aan achting; alles getuigt van een onbeschaamde indringerigheid. Het is mode geworden, dat zij de kopia (muts) scheef op het hoofd zetten, om te laten zien, dat zij een scheiding in het korte haar dragen. Van een hoofddoek is geen sprake meer. De barbiers en kappers maken goede zaken. Van 10 cent is het tarief voor scheren en kappen op 25 cent gebracht. Ook in de kampongs wordt cosmetique in 't haar gebruikt. In alles wil men den Europeaan nadoen. De zich Ardjoeno voelende jongeling maakt op het gebied van Europeesche gewoonten en kleederdracht bespottelijke nabootsingen. Wij hebben medelijden met deze jongelieden, die in hun doen en laten een gebrek aan geestesontwikkeling verraden. En wat doet de Inlandsche pers? Indien zij geloof aan vooruitgang en ontwikkeling van het volk, dan moet zij niet van de middelen gebruik maken, die nu aangewend worden, middelen, dwaas en niet zonder gevaar, die juist een tegenovergestelde werking hebben. Er is gekomen een vernis van opvoeding en een huichelachtige schijnheiligheid met zich zelf en een zekere zelfverheerlijking in het beoordeelen van anderen.

Van Vreemde Koloniën.

Nog eens de Emden.

Wij hebben indertijd melding gemaakt van het aandoen van de Nederlandsche koloniën, zoowel door de Emden zelf, als door het jacht, waarop de landingsdivisie wist te ontkomen, maar wij vinden nu in de Rheinische Missionsberichten van April nog een mededeeling, die interessant genoeg is om haar over te nemen. Missionaris Hoffmann meldt, dat September en October zeer onrustige maanden zijn geweest voor de Nako-eilanden, waar hij werkzaam is. De zee om deze, voor de westkust van Nias gelegen eilanden, is in October druk bezocht, er zouden geen 2 dagen zijn voorbijgegaan, zonder dat een oorlogsschip in de buurt kwam. Het waren vermoedelijk geen Nederlandsche schepen. Een oorlogsschip trok in 't bijzonder de aandacht; het verdween als de te verwachten Hollandsche booten kwamen en verscheen weer als deze weg waren. Het nam alle eilandjes nauwkeurig op. Het heeft ook de haven van Nako aangedaan, doch 't liet niemand bij zich komen. Volgens de wacht op den vuurtoren waren de matrozen donker gekleed en voerde het schip een rood, wit, zwarte vlag. Dit leidt, in verband met andere aanwijzingen, tot de onderstelling, dat het de „Emden“ zal zijn geweest. Zou later niet kunnen blijken, dat deze belangstelling voor Nako en zijn haven niet slechts van voorbijgaanden aard is geweest?!

Heilige-oorlog-propaganda.

De grootvizier heeft een fetwa ter kennis van alle provinciale overheden gebracht en zij is bestemd om de ronde te doen door alle mohamedaansche landen en zeker niet in de laatste plaats ook naar de troepen, die, onder aanroeping van Allah, toch strijden aan de zijde der vijanden van den sultan van Turkije. Aan de vele doorlichtige titels van den grooten heer te Stamboul is die van gazi (overwinnaar) toegevoegd. Er moet toch ook voor een sultan nog niets te begeeren en te bereiken zijn. Dit was 't geval met dezen titel. Het feit, dat de mohamedaansche troepen, die met de hulp van Allah de zege bezochten hebben, door den verheven chaliëf sultan Mehmed Chan V zijn uitgezonden voor den op grond van de heilige wet ondernomen veldtocht, en zich met roem hebben overloden in den heiligen oorlog tegen de vijanden van den godsdienst en het volk van den chaliëf, aldus de fetwa, is naar de wet van het sjerifaat diegene, die

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten

Visch, Vleeschwaren

Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU

CARL KÖFFLER

BELAST ZICH MET HET SAMENSTELLEN VAN GENEALOGIEËN, BIJENBRENGEN DER BEHOODICDE WETTELIJKE STUKKEN VOOR ADELS-ERKENNING, INLIJWING & VERHEFFING. HET OPSPOREN VAN FAMILIEWAPENS EN ZEGELS, ALSMEDE ALLE WERKZAAMHEDEN OP DAT GEBIED IN DEN UITGEBREIDSTEN ZIN.

DEN HAAG - OBRECHTSTR. 181.

Kleermakerij UNICUM

Hofspui 10 (5de Huis van af de Lange Poten.) DEN HAAG. - Tel. 4947

CHEMISCH REINIGEN REPAREREEN KEEREN

VERMAKEN

MODERNISEEREN

OPNIEUW VOEREN

OPPERSEN

OPZETTEN van zijden revers

STOPPAGE (onzichtbaar stoppen)

van Dames en Heerenkleeding.

Bijzonder geschoolde Uniformwerkers, te kl. D. en H. Coupeurs

UNICUM bepaald den prijs vooruit.
Alle werkzaamheden geschieden bij ons op eigen atelier.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

WELBEKEND - BU-ALLEN DIE MET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEVEN

DE GELUK ONDERWIJS IN

DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCHE, SPAANSCH, ITALIAANSCH, etc.

LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL
OVER DE WAALSCHERKERK

58^a NOORDEINDE NIET BOVEN KRUL TEL. 2234

G. J. EENINK. In- en Verkoop van Antieke Meubelen.

Specialiteit in het vervaardigen van
IMITATIE-Antieke Meubelen.

Fabriek: **Bonistraat 2, DEN HAAG** Magazijn: **5 Heerenstraat 5.**
bij de Malakkastraat, MEUBELMAKERIJ.

RIPPEN

Pianohandel

PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTRAT 17.

Tel. 4683.

Verhuren Stemmen

Modelhuis SWEELINCK

COMPLETE MEUBILEERING

Speciaal adres voor Repatriërenden

Sweelinckplein 46 - Den Haag
JOH. J. RIJPSRA & Co.

het leger tot de overwinning op de wegen des Heeren uitzendt, de overwinnaar. Dienovereenkomstig moet de naam van zijne keizerlijke majesteit in alle officiële stukken, van den kansel van alle moskeeën en met name in de Vrijdagsche gebeden met den titel „gazi” genoemd worden.

Zorg voor de negertroepen in Frankrijk.

Onder patronage van de Ver. tegen de slavernij, de Aardrijksk. Ver., het Comité voor Fransch-Afrika, de F. Koloniale Bond, het Com. der stichting L. de Reinach, is te Parijs een Comm. tot hulp voor de zwarte troepen opgericht. Het wil de hulp troepen, die in 't moederland aan den oorlog deelnemen, in materieelen en moreelen zin steun verleenen. De zorgen, die noodig zijn gebleken, zullen zich uitstrekken over de zwarte troepen, die den winter in 't zuiden van Frankrijk doorbrengen, speciaal in Menton, verder over de gewonden en zieken in gezondheidsinstellingen in Parijs of omgeving, en over de contingenten, die nu in Senegal worden gevormd.

Om aan de troepen uit West-Afrika inderdaad goede zorgen te kunnen wijden, hebben in het comité ook personen zitting, die met hun zeden en behoeften vertrouwd zijn. Maar tevens is een comité te Dakar werkzaam, dat zich daar niet alleen de belangen der uit te zenden contingenten aantrekt, maar ook die van de achterblijvende vrouwen en kinderen.

Behalve door de drijfveer van erkentelijkheid en edelmogelijkheid, laat het comité zich ook leiden door de overweging, dat de wederkerige vriendendiensten een uitstekenden grondslag kunnen vormen voor de koloniale politiek van de toekomst.

Tibet en China ook.

Volgens uit Tibet in Indië teruggekeerde handelaren, zijn de vredesvoorstellen door de regering van Szechuan aan de Lhasa-autoriteiten gericht, verworpen. De vijandelijkheden zouden zelfs al begonnen zijn, waarbij de Tibetanen zware verliezen hebben geleden. Versterking is naar de provincie Kham gezonden, in de provinciën Lhasa en Gantse is een recruterij op groote schaal begonnen.

Dat is een oude strijd, die weer in vlam slaat. Hij zal wellicht niets te maken hebben met den algemeenen grooten volkeren strijd, hoewel 't toch niet onmogelijk is, dat de moeilijkheden, waarin China verkeert, Tibet tot durven hebben aangezet.

Door het kanaal van Panama.

Kapitein Vidal, commandant van de Saint-André, het eerste Fransche schip, dat door het kanaal van Panama is gegaan, schrijft het volgende. Wij bleven 48 uren aan den ingang. In dien tijd werd de tonnenmaat opgenomen en andere formaliteiten verricht. Den 16en April kwam de loods aan boord. De sluisen werden bewonderenswaardig vlug en zeker. De eerste, die van Miraflores en Petro Miguel, hieven 't schip tot 29 M. boven het niveau van den Stillen Oceaan op. De doortocht van de Culebra neemt 9 mijlen in, op 2 punten biedt hij niet veel meer ruimte dan de breedte van een schip. Aardstoringen zijn niet zeldzaam, maar de zuigmachines maken de baan weer spoedig vrij. Op 6 mijlen vóór Colon brengen de 8 sluisen van Gatine het schip weer op het niveau van den Atlantischen Oceaan.

In 10 à 12 uren vaart men van den Stillen naar den Atlantischen Oceaan.

Uit Zuid-Afrika.

De Volksstem geeft — om ook de andere partij aan het woord te laten, zegt het blad — uitvoerig verslag van een rede, die kommandant C. A. van Niekerk, „een der bekwaamste leden van de Nationale Partij”, in den Volksraad heeft gehouden.

Wij ontleenen daaraan vooreerst een aanhaling van woorden, die gen. Botha in October 1902 te Berlijn heeft gesproken. Daar zeide hij:

„Het is ons 'n bijzonder aangenaam gevoel onze broeders en zusters uit Duitsland te zien, hun de broederhand te drukken en hun te mogen danken. Bij ons in Zuidafrika bestaat geen scheiding tussen Duitsers en Zuidafrikaners. Wij wonen tezamen en wij trouwen onder elkaar en zijn één volk. Onze harten zijn met dankbaarheid vervuld jegens 't duitse Volk. Het Boerevolk is grotendeels van duitse afkomst”.

Komm. van Niekerk sprak van „'n diep gevoel van ontevredenheid”, die onder het Hollandsch sprekende deel van de bevolking was ontstaan. Uit allerlei dingen bleek, dat zijn belangen op de achtergrond werden geschoven. Zoo zijn er allerlei kleine dingen, die tezamen een grooten hinder worden.

„Hij herinnert aan de toespraak van genl. de Wet te Potchefstroom. Hoe heeft men toen 'n man, die in hoge achting bij 't Hollandsprekend volk staat, behandeld? Heeft men genl. de Wet toen niet de mond trachten te snoeren door hem met dode katten en rotte eieren te gooien?..... Worden er nog niet altijd „Mafeking Nights” en -feesten ter herinnering van 't ontzet van Kimberley en Ladysmith gehouden? Meent men, dat 't Hollandsprekend volk, — al zwijgt 't gewoonlijk, — geen gevoel heeft? Hoe zouden de Engelsprekenden gevoelen, indien 't andere deel van 't volk feesten gaf ter herinnering van Colenso, Spioenkop en Magerfontein? Ook wordt 't Hollandsprekend deel van 't volk niet altijd recht gedaan in verband met zijn Taal..... Wat spreker ook zeer verwondert is, dat men nu geen woorden genoeg heeft om de rebellen uit te maken, maar hoe werden de „nationale scouts”, die tijdens de Boere-oorlog de wapens tegen hun eigen regering opnamen, niet door de Engelsprekenden als helden opgehield! Zijn zulke handelingen niet berekend om rebellie aan te wekken?”

„Een oogenblik later zei de spreker:

„Oorzaak van de rebellie is niet de tweestroom-politiek, doch de éénstroom-politiek, die de beide rassen onnatuurlijk forceert in de ene voor. Met kunst en vliegwerk moet 't volk gevormd worden, in 'n broekas. Doch zo'n volk kan niet blijven bestaan, zo'n plant gaat dood zodra die aan de koude wordt blootgesteld.

„Men zegt, dat genl. Hertzog één woord had moeten spreken, dan was er geen rebellie geweest. Welk 'n waarde kent men hier aan de populariteit van het lid toe! Vroeger werd van alle zijden ontkend dat 't lid enige invloed had. Vroeger werd gezegd dat hij alleen de steun had van Jan Rap en zijn maat, van „schreuwende patriotten”. Tans schijnt dit veranderd!”

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

Een nieuwe uitgave van de Linschoten-Vereeniging.

Als No. VII der werken, uitgegeven door de Linschoten-

Vereeniging, verscheen bij Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage: De eerste Schipvaart der Nederlanders naar Oost-Indië onder Cornelis de Houtman 1595—1597. Journalen, documenten en andere bescheiden, uitgegeven en toegelicht door G. P. Rouffaer en J. W. IJzerman. I. D'eerste Boeck van Willem Lodewyksz. Met titelplaat, 2 portretten, 8 kaarten en 47 platen.

Dit eerste deel van journalen, documenten enz. over de Eerste Schipvaart der Nederlanders naar Oost-Indië (2 April 1595—14 Aug. 1597) bevat enkel het in 1598 bij Cornelis Claesz te Amsterdam verschenen Eerste Boeck, aldus genoemd, omdat het onze eerste Oostersche Schipvaart beschreef. Het zal gevolgd worden door een tweede en een derde deel, dat, volgens het voorwoord van de bewerkers, met een Register op alle deelen zal besluiten.

Het boek is met buitengewone zorg uitgegeven. Het bevat alle kaarten en platen, die in de zeldzame uitgave van 1598 een plaats vonden, vermeerderd met eenige portretten en kaarten, die in die uitgave niet voorkomen. De heeren Rouffaer en IJzerman hebben aan den tekst een aantal, somtijds zeer uitvoerige, noten toegevoegd, die blijk geven van ernstige studie en van groote belesenheid tevens. In die noten is een schat van gegevens vastgelegd, waarvan de wetenschap met belangstelling zal kennis nemen. Maar eerst als het derde deel gereed zal zijn, met het in uitzicht gestelde register, zal pas ten volle kunnen blijken, welk een arbeid is ten koste gelegd aan de her-uitgave van deze eerste Hollandsche reisbeschrijving naar ons eigen Indië.

De firma Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage komt een woord van lof toe voor de schitterende uitvoering op typographisch gebied.

De Naga in de Javaansche kunst.

Uit Boeddhistische geschriften leeren wij, dat het Heelal uit een groot aantal sferen bestaat, elk weder uit drie lagen bestaande, waarvan de eerste wordt gevormd door zes deva-loka. Een dezer is de verblijfplaats van de vier beheerschers der winstreken, t.w. de hoofden der Gandharra's, Kumbhanda's, Nagas en Yakscha's. De opperheer der Nagas, de rode Koning van het Westen, wiens attributen zijn een caitya (juweel) in de rechter en een naga (slang) in de linkerhand, is genaamd Virupaksha. De naga is in Indië dan ook het voorwerp eener diepgewortelde vereering, die ihans nog uiting vindt in de Javaansche kunst. Zulks wordt in het licht gesteld in een door tal van fraaie illustraties verlicht opstel van den heer Mr. J. G. Huyser, dat verschijnt in de 1e aflevering van deel II van „Het Nederlandsch-Indische Huis Oud en Nieuw”.

Onze koloniale politiek.

Dr. E. C. Godée Molsbergen, lector aan de gemeentelijke Universiteit van Amsterdam en aan de Rijksuniversiteit te Leiden, heeft onlangs voor de vereeniging voor voortgezet handelonderwijs te Amsterdam een achtal voordrachten gehouden over „Onze koloniale politiek in Ned. Oost-Indië, waarvan de heer A. H. Groedel een overzicht geeft in het maandschrift „De Handel”. In het nummer van 1 April maakt hij daarmede een aanvang.

De plaats van den Chinees in de Indische samenleving.

Over dit onderwerp artikel „Djababaja” in No. 3 van het weekblad Goentoer-Bergerak, orgaan gewijd aan de belangen van Indië. Blijkbaar is het artikel, dat sterk herinnert aan de denkbeelden van den heer Douwes Dekker, noch door een volbloed-Europeaan, noch door een Inlander geschreven en veronderstellen we, dat „Djababaja” een Indo is, die de ideeën van de voormalige Indische partij voorstaat.

Volgens den schrijver toch is de positie van den Chinees in Indië allesbehalve benijdenswaardig, want „door de wet wordt hij gerangschikt onder de vreemde Oosterlingen, met allerlei beperkingen in zijn bewegingsvrijheid. Hij wordt beschouwd als een minder welkome gast, die de gastvrijheid der Hollanders aldus heeft op te vatten, dat hij zich tevreden hoort te stellen met wat er valt van den rijkere dezer aarde. Om concreet te spreken, de wetgeving houdt heelemaal geen rekening met de belangen der Chinezen, die hoe nuttige burgers zij anders ook zijn, dit op hun kerfok hebben, dat zij meer energie en werklust bezitten dan de blanke emigrant, die mede hier in het land is gekomen om den honger te ontvluchten in eigen vaderland. Aldus is te verklaren, in elk geval te beredeneeren, dat een groote mate van werkkraft iemand tot vloek kan wezen.

Voorbeelden? Stelselmatig wordt de Chinees geweerd uit vrijwel alle gouvernementen betrekkingen. Het gezag kan het niet of schijnt het niet te kunnen verdragen, dat hij wat te zeggen krijgt over het volksleven. Slechts de best gestudeerden, de rijksten, dat zijn de meest regeeringsgezinden, worden benoemd tot Chineesche officieren of officieren van hun natie, liefst natuurlijk onbezoldigd. Voorop schijnt gesteld te zijn, dat de Chinees niet mag knabbelen aan de Staatsruif”.

En verder: „Het is de Chinees, die hier kleinhandelaar is en de schakel vormt tusschen producent en consument, den kleinen man in de desa. Hij is het, die dag in dag uit met den orang ketjil in aanraking komt. Begrijpelijk, dat de benevelde blik van den desaman in hem een vijand zoekt, wien hij moet wijten den treurigen economischen toestand in zijn wereld, de mindere welvaart van of in de desa.

Zeer handig is het van den Europeaan, aan dat waandenkbeeld voedsel te geven. In onze aanrakingen met Europeesche hooger of lager geplaatste ambtenaren, hebben wij dikwijls hooren beweren, dat het in de eerste plaats de Chinees is, tegen wien de Javaan zich behoort te keeren. Duidelijk kan men het streven tot stemming maken tegen den gelen broeder opmerken in den toon van sommige Europeesche bladen, in de eerste plaats de „Locomotief”, die niet nalaat de pro-Chineesche pers verdacht te maken”.

Aan het slot van zijn betoog zegt Djababaja: „De Javaan reikt den Chinees de broederhand. Dat zij niet afgeslagen worde”.

Nederlandsch-Indië en de Tentoonstelling te San-Francisco.

Ten einde ook in geschrifte meer bekendheid omtrent Oost-Indië te verspreiden, heeft de bij besluit van 20 Juni 1913 benoemde „Nederlandsch-Indische Commissie voor de Internationale Tentoonstelling te San-Francisco in 1915”, een aantal brochures het licht doen zien, die in de Engelsche taal zijn geschreven, voor het meerendeel keurig zijn geïllustreerd en samengesteld door deskundigen.

Aangezien deze korte monographieën, niet minder dan 33 in getal, verschenen onder den verzameltitel „Essays published by the Netherlands East-Indian San-Francisco Committee”, niet alleen van belang zijn voor de bezoekers dier thans geopende meergenoemde tijdelijke tentoonstelling, maar o.i. ook blijvende waarde hebben, laten we hier de titels volgen, met vermelding van de namen der samenstellers.

Algemeene Boekhandel
en
Advertentie-Bureau
van
FIRMA L. J. C. BOUCHER,
Noordeinde 64c. - Den Haag.
Levering van alle binnen- en buitenlandsche Boeken
en Tijdschriften.

DAMES!

Van een zeer groote firma in het buitenland aangekocht een geheel gesorteerd magazijn van ZIJDEN STOFFEN en de nieuwste artikelen voor het Zomer-Seizoen, welke door stillet in zaken opgeruimd moesten worden;

Prijzen ongelooftijk - Sortering ongelooftijk

bij E. van der Horst, Burgwal 8,

bij de Wagenstraat 1: Den Haag.

Alle goederen, niet naar genoegen zijnde, worden gaarne omgeruild, al zijn dezelve afgesneden.

Speciale artikelen geschikt voor Indië.

's-Gravenhaagsche Manege,
Kazernestraat 46-48. - Telefoon 3065.
Oudst Etablissement.
1ste Klasse Rijonderwijs.
R. J. J. HIEMSTRA, Directeur.

S. J. ROTTEVEEL,
GALILEISTRAT 58 hoek Beeklaan,
beveelt zich aan voor levering van alles
op het gebied van
Koloniale Waren - Comestibles.
TELEFOON 3197.

Telef. H 7857 **J. B. HEIJDEMAN,** Telef. H 7857
CONFISEUR. Valeriusstraat 3. PATISSIER.
Speciaal adres
Uitzending van Dinners.
DEPOT VAN WIJEN.

M. F. BETZ
Horlogemaker Goudsmid Opticien
Westminster-Carillons — Horloges Union-Zenith —
Kettingen — Colliers — Ringen — Brillen — Pincenez
Reparatie-inrichting — Opmaken van pendule-stellen
— Vergulden — Verzilveren — Opwinden van
pendules. — — — — Zeer concurrerend.

Prins Hendrikstraat 30a Telefoon 3357

Tandborstels, Badmutsen, Sponsen
Bandages en Gordels.
WED. G. STREITWOLF,
Telefoon 2413.
105, Noordeinde 105.

VERKOOPHUIS
GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107
VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
- Tramhalte Lijn 3 -
Eenig adres voor hen die zich goed
en voordelig van nieuwe of Tweede-
hands Meubelen willen voorzien. — —
DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
— van 10 tot 4 uur. —

No. I. Netherlands East Indian Geographical and Ethnological, D. van Hinloopen Labberton. No. II. The System of Government and Legislation, and the Administration of Justice, Dr. J. ten Brink. No. III. The Civil Medical Service, Dr. W. Th. de Vogel. No. IV. Credit Facilities for the Natives, H. Carpentier Alting. No. V. Some facts about the Public Finances, N. E. I. Committee. No. VI. Education, D. van Hinloopen Labberton. No. VII. Agricultural and Technical Education, N. E. I. Committee. No. VIII. Scientific Information, Dr. C. J. J. van Hall. No. IX. Posts, Telegraphs and Telephones, B. Wieringa. No. X. Transport and Shipping Facilities, N. E. I. Committee. No. XI. Architecture, S. Snuyf. No. XII. Irrigation, J. Haringhuizen and A. J. N. Nyma. No. XIII. Forest Service, Forestry Department. No. XIV. Money and Banking System, E. A. Zellinga. No. XV. Minerals, P. Hövig. No. XVI. Agriculture, N. E. I. Committee. No. XVII. Commerce, N. E. I. Committee. No. XVIII. Labor conditions and recruiting of labor, P. A. Moorrees. No. XIX. Java Tea, H. J. Edwards. No. XX. Some facts about Java Coffee, N. E. I. Committee. No. XXI. The Java Cane Sugar Industry, Dr. H. C. Prinsen Geerligs. No. XXII. Some facts about Tobacco, N. E. I. Committee. No. XXIII. Fibres, N. E. I. Committee. No. XXIV. Cinnamon, N. E. I. Committee. No. XXV. Products of the Cassava, N. E. I. Committee. No. XXVI. Hat industry, N. E. I. Committee. No. XXVII. Spices, K. Heyne. No. XXVIII. Rubber, N. E. I. Committee. No. XXIX. Petroleum, N. E. I. Committee. No. XXX. Essential Oils, N. E. I. Committee. No. XXXI. Damar and Copal, K. Heyne. No. XXXII. Tanning Materials, K. Heyne. No. XXXIII. Oils and Oil-containing Seeds, K. Heyne.

Het Nederlandsche paviljoen op bovengenoemde Tentoonstelling.

De Indische Mercur van 30 April j.l. bevat een bericht over de inwijding van het Nederlandsche paviljoen op 11 Maart j.l. Voor zoover dit betrekking heeft op de koloniën, nemen we het over.

Het gebouw vertegenwoordigt met zijn inhoud eene waarde van 14 miljoen gulden. Het is prachtig gelegen en tref door ongewone kleurencombinatie. Het paviljoen is verdeeld in drie secties, Nederland, Oost-Indië en West-Indië. In verband met het feit, dat Nederland de tweede koloniale mogendheid is, wordt de grootste ruimte ingenomen door de koloniale tentoonstelling, aan welke ingang zich een fontein verheft, van blauwe Delftsche tegels met het Nederlandsche wapen.

Bij het binnenkomen treffen flinke diorama's van Indië het oog van den bezoeker, o.a. van de bergen van Java, met thee-, koffie-, kina- en rijstvelden, verder van suiker-, rubber- en tabakvelden. Alle producten van Indië zijn daar aanwezig, terwijl de omvang van elk bedrijf door statistieken wordt duidelijk gemaakt. De vitrines zijn van het beste Javanese hout door inlandsche arbeiders vervaardigd en prachtig gesneden en gebeeldhouwd. De andere tentoongestelde zaken zijn koper, uit de hand bewerkte zijden stoffen, draperieën, artistieke lederen boekbanden en alle mogelijke Indische houtwerken.

In de West-Indische afdeling bevinden zich de hoofdproducten van Curaçao in hun verschillende stadia van wording en een groot schilderij, voorstellende de haven van Curaçao.

De Indische Mercur.

Hoofdinhoud van No. 17: Het groote voedingsvraagstuk. Voordracht door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De Soekabemische Landbouw-vereening. — De handel van Nederland en het gebrek aan scheepsruimte. — Cacao-productie en copra-handel. — Koffie-statistiek voor Java en Sumatra. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen.

De Ingenieur.

In het Nr. van 1 Mei de volgende opstellen: Algemeene regels voor het opmaken van ontwerpen en begrotingen bij dien dienst der wegverbeteringen in de Preanger-Regentschappen. Voordracht, door M. J. Rotteveel. — Leidraad voor het onderhoud van wegen (in Indië) en constructie van grind- en steenslagwegen. Voordracht door H. A. van Dronkelen.

Departement van Landbouw in Suriname.

Als Bulletin No. 32 van het Departement van den Landbouw in Suriname verscheen een studie van den heer W. A. van Romondt over „Credietbanken voor den kleinen landbouw“.

De arbeids-wetgeving.

Bij Mart. Nijhoff te 's-Gravenhage is verschenen het verslag der Vergadering van het Indisch Genootschap, waarin Mr. A. F. van Blommestein de twistvraag inleidde: „of, en zoo ja, in hoeverre moeten behouden blijven de in de zgn. koloniale-ordonnantie voor de Oostkust van Sumatra voorkomende straf- en dwangbepalingen tegen de van elders afkomstige Inlandsche en vreemde Oostersche arbeiders, om hen te nopen tot het verrichten van den arbeid, waartoe zij zich verbonden“.

Landbouwondernemingen in Ned.-Indië.

Van wege het Departement van Binnenlandsche Bestuur ter Landsdrukkerij te Batavia, een publicatie verschenen, eene opgave bevattende van: I. Particuliere ondernemingen in Ned.-Indië op gronden door het gouvernement afgestaan in huur (voor landbouwoeleinden) en erfacht. — II. Landbouw-concessiën in de bezittingen buiten Java en Madoera. — III. Europeesche landbouw-ondernemingen (huurlanden) in de Vorstenlanden op Java. — IV. Ondernemingen in Ned.-Indië, werkende op den grondslag van overeenkomsten met de inlandsche bevolking. — V. Specerijparken op Banda.

Ingezonden.

Aan den WelEd. Zeer Geleerden heer Dr. D. Bos, in den Haag.

Zeer geachte heer.

Met zeer veel belangstelling heb ik Vrijdag 9 April Uwe lezing in Amsterdam gevolgd; maar toch werd ik eenigszins teleurgesteld in mijne verwachtingen, toen U sprak over het middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs, dat voor Inlanders in N.-Indië moet worden ingericht. Ik verwachtte in Uwe lezing blijken van sympathie of ten minste van waardeering opzichts de Inlanders te hooren. U houdt ze echter voor minderwaardig, want over een klassiek onderwijs voor de Inlanders heeft U niet eens willen spreken, blijkbaar dit voor een utopie houdende. U vindt

het ook overbodig, op eene H. B. S. voor Inlanders, onderwijs in de moderne talen te laten geven; alleen vakscholen vinden genade in Uwe oogen.

Ontwikkeling, opvoeding en beschaving der jeugd zijn het hoofddoel van het middelbaar onderwijs en deze wilt U aan de Inlanders onthouden! U wilt hun slechts vakscholen geven, welke alleen het stoffelijk welzijn zullen verzekeren; maar: „Der Mensch lebt nicht allein von Brodt“

38 jaar geleden heb ik den Sultan van Koetei als een ontwikkelde Inlander leeren kennen, die gemakkelijk Engelsch sprak; 25 jaar later behandelde ik den Djocjaschen Prins Ismanggong*, die in Holland het diploma van Ingenieur behaald had en door een gentleman was, en voor 2 jaar maakte ik kennis met een Menangkabauer, die als student te Wageningen op mij in elk opzicht een zeer gunstigen indruk maakte.

Dergelijke gevallen zijn tegenwoordig geen zeldzame uitzonderingen meer; tevens heb ik gedurende mijn verblijf in Indië (pl.m. 22 jaar) zooveel intelligentie en zooveel gezond menschenverstand onder de Inlanders kunnen waarnemen, dat ik ze reeds sedert tientallen van jaren met de Europeanen gelijk gesteld heb, zoodra ze behoorlijk onderwijs hadden genoten.

Ik spreek natuurlijk niet van de Alfoeren of Papoea's e.a., maar, zooals U ook deedt, uitsluitend van de Javanen en Maleiers. Deze staan, zoodra ze zich in eene goede opvoeding verheugen kunnen, geestelijk zoo hoog als U en ik en wat de moraal aangaat, staan ze hooger, veel hooger dan b.v. een Russische boer, ja zelfs dan de Europeanen in 't algemeen.

Waarom zullen dus de Inlanders op een lageren trap van beschaving moeten blijven staan, dan hunne blanke broeders in Holland?

In Uwe slotwoorden sprak U met klemtoon alleen van vakscholen, zijnde het ideaal onderwijs voor Inlanders.

Dit was de tweede teleurstelling, die ik van U, als vertegenwoordiger van het Nederlandsche volk in de Tweede Kamer, niet verwachtte.

Omdat, volgens Uwe meening, de Inlanders geheel en al van het klassieke onderwijs uitgesloten zouden moeten blijven en het onderwijs in moderne talen ondoelmatig voor hen zoude zijn, concludeert U, zonder dit ook rondborstig te bekenen: Dus geen H. B. S. voor de Inlanders!

Maar H. B. S. en Gymnasia hebben ten doel, de jongelui veelzijdig te ontwikkelen, hunne beschaving te verhoogen; geest en hart moeten door het middelbaar onderwijs opgevoerd worden. Gymnasia willen 't hart veredelen door de studie van de klassieke talen, de H. B. S. door het onderwijs in de moderne talen: „Vele wegen voeren naar Rome“. U praefereert de H. B. S.; dit moet ik respecteren, al ben ik dien-aangaande een andere opinie toegedaan. Maar ik kan het niet goedkeuren, dat U van H. B. S. zonder onderwijs in moderne talen spreekt. Zulk eene H. B. S. is noch visch noch vleesch. Droogstoppels zullen het product van het onderwijs aan zulk eene H. B. S. zijn. Als nuchtere, saaië menschen, zonder idealen en zonder hoogere aspiraties dan die voor het dagelijksch brood, zal de Inlandsche jeugd zulke H. B. Scholen verlaten.

Caveant consules, ne quid detrimenti capiat res publica.

Hoogachtend,

Uw Dr.

Dr. H. BREITENSTEIN.

Schrijver van „21 Jahre in Indien“.

Den Haag, Atjehstraat 102.

Mededeelingen.

Van de Afdeling Amsterdam:

Jaarverslag over 1914.

De verslaggever van het jaar 1914 kan niet in alle opzichten van een jaar van bloei spreken.

Het ledenaantal, dat volgens het vorige verslag 195 bedroeg, is gedaald tot 178. Dit laatste getal, dat de nominale sterkte volgens de ledenlijst op 1 Januari 1915 weergeeft, zal echter waarschijnlijk nog te hoog zijn, daar bij het aanbieden der quitanties — dat in deze maand plaats heeft — herhaaldelijk blijkt, dat personen Amsterdam hebben verlaten zonder hiervan mededeeling te doen, dat anderen overleden zijn, zonder dat dit ter kennis kwam van het afdelingsbestuur, terwijl meestal nog eenige moeten geschrapt worden wegens weigering om de contributie te voldoen.

Ook de vergaderingen, zoowel de algemeene als de bestuursvergaderingen, waren niet druk bezocht. De eenige algemeene vergadering, die van 24 Februari 1914, waarvan u zoo juist de notulen zijn voorgelezen, telde slechts 9 bezoekers, waarvan 6 bestuursleden.

Het aantal lezingen, dat in het jaar 1914 gehouden werd, bedroeg drie. Op den 30sten Januari hield de heer Ratu Langgi, student aan de gemeentelijke universiteit alhier, een causerie over de Minahassa; op 6 Maart de heer G. M. Claus, 2e luit. der genie een lezing over de draadloze telegrafie, terwijl na de zomerpauze prof. A. A. Pulle, hoogleraar in de planten-geografie te Utrecht, op zijn bekende geestige en onderhoudende wijze een beschrijving gaf van de expeditie naar het sneeuwgebergte in Nieuw-Guinea, die door hem als botanicus werd meege-maakt.

In het bestuur van de afdeling kwamen eenige wijzigingen tot stand. In de eerste plaats werd de vacature, ontstaan door het overlijden van den heer E. A. van der Heide, aangevuld door de verkiezing van Mr. Dr. C. F. Schoch, wien wij ook in dit verslag een welgemeend woord van hartelijk welkom toeroepen. In de tweede plaats trad de heer C. de Vries als secretaris af. Ook hem mogen wij slechts dankbaar zijn, dat hij gedurende zoo langen tijd het vrij tijdruovende en niet altijd aangename werk van secretaris met zooveel toewijding heeft waargenomen. In zijn plaats werd de verslaggever van heden gekozen, terwijl de heer de Vries voornoemd de functie van onder-voorzitter op zich nam.

* Deze was getrouwd met de dochter van de Hollandsche domine v. St.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
□ DEPÔT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
□ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

Vleeschhouwerij en Spekslagerij GEBR. DE RIDDER,

Valeriusstraat hoek Dunklerstraat. - Den Haag.
Tel. Interc. 2648.

Specialiteit in fijne soorten Worst- en Vleeschwaren.

EIGEN SANITAIRE KOELINRICHTING.

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.

AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

Dames- en Kinderkleding naar maat.

Uitgebreide Staalcollecties en Mode-Journalen.

Beleefd aanbevelend,

Mej. JOHA v. d. VELDE,

Jac. Gillisstr. 29 bij Stadh. plein. - Den Haag.

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeren van woningen.

Perzische en Turksche Tapijten N. BENEZRA & Co.

NOORDEINDE 140 TEL. HAAG 8195.

Speciale Inrichting voor reparatie van alle soorten Tapijten.

Stoom-Verrij

Chemische Wasscherij

J. C. ROOS & ZOON

Stoomen, Verven en Kleurophalen van

GORDIJNEN,

TAPIJTEN,

FABRIEK:
Loosduinsche weg 581.
Telefoon 2932.

MEUBELSTOFFEN.

Adverteeren doet verkoopen.

Uw verslaggever moet dit overzicht van de werkzaamheden in 1914 eindigen met een mededeeling, die steriotiep, jaar in, jaar uit, in de jaarverslagen voorkomt, n.l. dat van de verschillende commissies uit onze afdeling, die voor huisvesting en die voor schoolgaande kinderen, „niets bijzonders valt te melden.”

Namens het Bestuur,

De Secretaris,
C. H. L. BAELDE.

Van de Afdeling Haarlem:

Jaarverslag, aangevende den stand der afdeling en hare verrichtingen gedurende 1914.

Het tweede jaar van het bestaan onzer afdeling was over het algemeen gunstig. Het ledental is vrijwel stationair gebleven; het jaar beginnende met 72 leden, boekten wij aan het einde van ons 2de verenigingsjaar 78 leden. In de door vertrek van den Heer W. F. L. Boissevain ontstane vacature in ons bestuur, werd voorzien door verkiezing van den Heer J. P. Th. J. Brondgeest, die het voorzitterschap onzer afdeling aanvaardde. In de vacature van het Hoofdbestuur werd voorzien door verkiezing van den Heer Brondgeest.

Tot ons leedwezen moesten wij den steun en medewerking van ons bestuurslid Dr. J. Dekker, gedurende de laatste maanden ontberen. Ziekte verhinderde hem zich met de aangelegenheden onzer afdeling te bemoeien. Wij spreken den hartgrondigen wensch uit, dat Dr. Dekker spoedig geheel hersteld in ons midden moge terugkeeren.

Ook dit jaar werden wederom verschillende lezingen en voordrachten door ons gearrangeerd. Een woord van dank aan de sprekers, die, in verband met onze samenwerking met het Comité voor ontwikkeling en ontspanning van de gemobiliseerde troepen te Haarlem, geheel belangeloos zich beschikbaar stelden.

Wij organiseerden voor bovengenoemd Comité drie voordrachtavonden; aan de leden onzer afdeling werden toegangskarten verstrekt.

Sprekers waren de heeren:

H. F. Wagenaar Reisiger, over het onderwerp: Mijn reis over Java en Sumatra.

A. G. Boes over: De Inlanders en hunne beschaving.

A. de Braconier over: Grootte lijnen van de vestiging, bestuur en politiek in Ned. O.-I., gevolgd door een fragment uit Multatuli's „Toespraak tot de hoofden van Lebak” en „De Tropische Natuur”, gevolgd door een fragment uit Aug. de Wit's „Orpheus in de Dessa”.

Verder spraken nog de volgende heeren voor onze afdeling:

Prof. Dr. J. F. van Bemmelen over: „De onafhankelijke Maleische Kwantanlanden op Midden-Sumatra voor 20 jaar en thans.”

J. B. A. Saeijs over: „De invloed van de dierenwereld op het leven van den Inlander.”

H. Michelsen over: „Eene reis naar en een verblijf in de kolonie Curaçao.”

Deze voordrachten mochten zich wederom in een zéér druk bezoek verheugen. Gemiddeld werden ze door een 200-tal belangstellenden bijgewoond.

Ook dit jaar vroegen vele personen inlichtingen omtrent betrekkingen in onze tropen; wij verwezen de aanvragers naar ons Koloniaal Arbeids- en Informatie-bureau te 's-Gravenhage.

Een woord van dank aan de Haarlemsche pers mag in dit verslag niet ontbreken; de van haar ondervonden medewerking stellen wij op hoogen prijs.

Met kracht zullen wij op den ingeslagen weg voortgaan en wij twijfelen niet, of onze propaganda voor onze schoone bezittingen zal ook het volgende jaar doeltreffend zijn. Wij rekenen daarbij op den voortdurenden steun onzer leden.

H. F. WAGENAAR REISIGER,
Secretaris.

Verantwoording der gelden gedurende het jaar 1914.

Inkomsten.	
Saldo op 1 Januari 1914	f 61.90
Aan contributies ged. het jaar 1914	„ 206.00
Meer uitgegeven dan ingekomen	„ 11.43
Totaal.....	f 279.33
Uitgaven.	
Honorarium lezingen	f 50.—
Zaalhuur en zaalwachter	„ 48.—
Projectielantaarn	„ 50.—
Kaarten, drukwerk en advertenties	„ 65.29
Reiskosten	„ 2.30
Afgedragen aan het Hoofdbestuur	„ 56.25
Kosten van innen van contr. diversen	„ 7.50
Totaal.....	f 279.33

Haarlem, 15 Januari 1915.

Voor de opgave, de Penningmeester,
D. J. A. VRIJDAG.

Gezien voor accoord.

H. BRONGERSMA.
F. BRONGEEST.

Van de Afdeling Nijmegen:

Jaarverslag over 1914.

Het verslag over het jaar 1914 kan kort zijn.

Tengevolge van de tijdsomstandigheden en het geringe saldo in kas, konden geen lezingen voor de leden worden gehouden; wij hopen daartoe gedurende 1915 weder in staat te zijn.

Het ledental, dat op 1 Januari 1914, 60 bedroeg, verminderde ten gevolge van vertrek naar elders met 5.

In den loop van het jaar 1914 werd, naar aanleiding van een verzoek van het Hoofdbestuur, eene som van f 25.— bijgedragen in de kosten van de pestbestrijding op Java, terwijl ook het Oranjekruis weder dit jaar met f 5.— werd gesteund.

Tengevolge van de mobilisatie werd de Secretaris, de heer D. G. J. Beijens, bij het leger ingedeeld en gaf hij zijne functiën tijdelijk aan den ondergeteekende over; korten tijd daarna nam hij ontslag als lid van het Bestuur, zoodat in zijne functiën definitief zal moeten worden voorzien.

Namens het Bestuur,

De wnd. Secretaris,

A. DE WILLIGEN.

Geldelijke Verantwoording 1914.

Saldo in kas op 31 December 1913	f 39.03
Aan contributien	„ 117.50
Totaal.....	f 156.53
Afdracht aan het Hoofdbestuur over 60 leden à f 0.75	f 42.—
Inningskosten contributie	„ 3.—
Bijwonen jaarl. alg. verg.	„ 10.—
Advertentiën	„ 5.87½
Drukwerken	„ 2.—
Administratiekosten, porti	„ 1.65
Afdracht a. h. Hoofdbestuur als bijdrage tot de pestbestrijding op Java	„ 25.—
Bijdrage Oranjekruis	„ 5.—
Saldo op 31 December 1914	„ 62.00½
Totaal.....	f 156.53

Namens het Bestuur,

De wnd. Penningmeester,

A. DE WILLIGEN.

Van het Nederlandsch Zendinggenootschap:

De jaarvergadering van het Nederlandsch Zendinggenootschap zal gehouden worden in de kapel des Genootschaps te Rotterdam, op Dinsdag 13 en Woensdag 14 Juli.

Als Voorzitter zal optreden Ds. L. C. Schullert tot Peursum, Herv. Pred. te Amsterdam, en als redenaar in de Algemeene Vergadering Ds. A. Drost, Herv. Pred. te Arnhem.

In de middagsamenkomst op Woensdag 14 Juli zal Dr. N. Adriani, afgevaardigde van het Nederlandsch Bijbelgenootschap in Posso, spreken over: Geestelijke stroomingen onder Inlanders.

Drie jeugdige zendelingen zullen worden afgevaardigd: de B.B. J. Kruyt en J. Woensdrecht naar Posso en C. W. Nortier naar Oost-Java.

Van de Utrechtsche Zendingvereniging:

De Jaarvergadering der Utrechtsche Zendingvereniging zal worden gehouden op Dinsdag 8 Juni in het Hotel de l'Europe, Vreeburg, Utrecht, onder Voorzitterschap van Dr. J. A. Cramer, Herv. Pred. te 's-Gravenhage. De namen der sprekers worden nader bekend gemaakt.

Des avonds zullen in de Domkerk 4 jeugdige zendelingen worden afgevaardigd, de B.B. J. Bijkerk, H. W. Duyvendak en J. Wetstein naar Nieuw-Guinea, en J. H. Pieters naar Boeroe.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Merc. ur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suikerindustrie in Ned.-Indië; Brochures, enz.

J. v. MOORSEL

Schoolstraat 27 - Den Haag - Tel. 2014

EERSTE HUIS

in: Stoffen, Mouselines en Witte Goederen. :: Stalen op aanvraag.

VERKOOPHUIS „HAGA”

STILLE VEERKADE 6-8. TELEFOON 8010

Levering op gemakkelijke betalingsconditiën van Dames-, Heeren- en Kinderkleding. — Meubilering.

LUXE BROODFABRIEK

PAUL C. KAISER

HOFLEVERANCIER

PROBEERT eens ons

Tarwe en Allinsons Tarwe-
brood. Het wordt bereid van de beste Zeeuwsche Tarwe.

Door adverteeren in dit blad moet de aandacht op Uwe Firma of Uwe branche gevestigd worden en blijven. Zij, die veronderstellen dat Reclame iets is, waarop dadelijk bezuinigd kan worden, bewijzen, dat zij de reclame niet van den goeden kant bezien.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

Firma J. SCHEENHOUWER & Zn

Gevestigd 1844.

Complete Meubilering.

Prinsegracht 26 - 's-Gravenhage - Telefoon 5164.

DRUKKERIJ TEN HAGEN

Door vakkundige behandeling prima drukwerk

DISTILLEERDERIJ EERSTE KLASSE

Likeurstokerij „DE GEKROONDE LELIE”.

Jenever
Brandewijn
Cognac

Gestookte
Citroen,
Oranjebitter

Fijne Likeuren in alle sterkten en hoeveelheden verkrijgbaar.

MOBACH & Co.
DEN HAAG

ZUID BINNENSINGEL 20
TELEPHOON H. 1984.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.
Teeken- en Schilderlessen.
Lessen in moderne talen.
Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.
Opleiding admittie examen H. B. S. en Gymnasium.
Handwerklessen.
Paedagogische adviezen

Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Lessen aan spraakgebrekkigen.
Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Dame als Lectriche of Dame van gezelschap.
Kinderjuffrouw in Indië.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **leplan 11**.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeustr. 100,	's-Gravenhage,	{ Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	{ Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw. Witte Singel 92.	„	{ Maleisch, Javaansch, Madoereesch, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	{ Javaansch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Nachtegaalstraat 10,	Utrecht,	{ Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

- a. Onze West:
- De Kolonie Suriname**, door REMAN IRÛS;
- II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankkosten
- b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
- No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
- No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
- No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankkosten.
- No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
- No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
- No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
- No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
- No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
- No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankkosten.

De Nieuwe Meubel- en Spiegelmagazijnen
van C. D. KREEFT,
Nieuwstraat 21 Den Haag Telefoon 2638.

COMPLETE
MEUBILEERING

„TRANSVALIA”
PRINS HENDRIKSTRAAT 74
DEN HAAG.

Nog rijke voorraad
WOLLEN Ondergoederen en
WITTE Ondergoederen.
Ook nog in Echt Jaeger.

Sigaren Ex- en Import-Maatschappij

voorh. L. LANGE.

Leverancier van Z.K.H. PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN,
HERTOG VAN MECKLENBURG, ENZ.

Lange Voorhout 86. 's-Gravenhage.

Speciale verpakking voor de Tropen.

HOOGFIJNE LICHT BREMER SIGAREN .....
..... GEIMPORTEERDE HAVANA SIGAREN

TELEFOON H 7057

C. P. A. NICOLAI

Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN

Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.

Dunklerstraat 33 hoek
Valeriusstraat.

Vleugels, Piano's
Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ f 8.- „ „ „ f 80.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”.
Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768.

Gunstig gelegen in het midden der stad.
Lift — Electricch Licht — Centrale Verwarming.
80 Kamers en Salons.
PLATS DU JOUR 50 CT — DINERS VAN f 1.50 EN HOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.
J. DEN HARTOG.
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE

C. A. VAN MONSJOU. VALKENBOSCHPLEIN 15
— DEN HAAG. —

TELEFOON 2167.

Horloger - Opticien.

„Het Blousen-Huis”.

PH. BIJMAN.

Hoogstraat 21 Den Haag Telefoon 7293.

BLOUSES
COSTUUMROKKEN

PEIGNOIRS
JAPONNEN

In alle genres: EXTRA GROOTE maten.

Verzending naar de Tropen.

